Przesyłka opłacona ryczałtem

№ 19 | Нядзеля, 27-га Чэрвеня 1926 г. м. Вільня | Год I

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзень | Цана нумару 20 грош.

Нацыянальнае адраджэньне.—Тэрыто... культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнасьці ... ацьба з комунізмам.—Нацыянальная царква.—Краевая ... одняй Беларусі да Заходняй.

Падпісн... Зап... ...ражэй. | „Sokołowski" | ...цыі: Wilno, ul. Niemiecka 1 Hotel ...акцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. ...штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам— 20 гр.
„ сярод тэксту — 25 гр.
„ на апош. стар. — 10 гр.
За радок нонпарэля.

ВІТАЕМ!

27 чэрвеня ў Вільні зьбяруцца прадстаўнікі беларускай вёскі, каб сказаць слова аб сваім горыбядзе, вызначыць шлях далейшага змаганьня за лепшую долю і выбраць спаміж сябе людзей у склад новага беларускага палітычнага органа, які будзе новым правамоцным прадстаўніцтвам сялянства Заходняй Беларусі,

Гэта важны гістарычны мамэнт у жыцьці нашага края. Мамэнт, які можа зьвярнуць беларускую справу ў Заходняй Беларусі на новы шлях, мамэнт які можа даць нам новыя магчымасьці каваць сабе лепшую долю.

І мы, вітаючы прыбыўшых у Вільню на зьезд прадстаўнікоў нашае вёскі, хочам высказаць тут рад думак, якія цяпер ціснуцца ў галаву.

Бязумоўна важным мамэнтам у жыцьці Заходняй Беларусі быў 1922 год, калі былі вызначаны першыя выбары ў Сойм. Тады змабілізаваліся дружна ўсе актыўныя беларускія сілы, каб правесьці хаця колькі сваіх паслоў-беларусаў, якія з соймавае трыбуны заявілі-бы ўсяму сьвету аб долі гаротнай Беларусі і якія ўвайшоўшы ў найвышэйшы дзяржаўны орган—польскі Сойм, стараліся-б здабыць для свайго народа максімум прадбачаных Констытуцыяй нацыянальных свабод.

І калі народ выказаў сваю вялікую арганізованнасьць, нягледзячы на сільную агітацыю варожых для беларускае справы партыяў, якія праз сваіх платных агэнтаў стараліся разьбіць беларускі фронт,—рэзультат выбараў быў гэткі ўдачны, якога не прадбачылі нават тагачасныя павадыры беларускага руху, стаяўшыя на чале прадвыбарнай кампаніі. Апрача маленькага ліку пасольскіх мандатаў, якія ўдалося здабыць беларускімі галасамі левым польскім партыям, усе іншыя галасы беларускага сялянства палі на выстаўлены беларусамі ў хаўрусе з іншымі нацыянальнымі меншасьцямі сьпісак № 16.

Ня гледзячы на гэткі няспадзявана ўдачны рэзультат выбараў, беларусы не патрапілі з яго скарыстаць. Апрача невялічкага ліку сапраўдных старых беларускіх дзеячоў, у сьпісках кандыдатаў былі людзі або з няведамай падазроннай мінуўшчынай, або людзі з *надта ведамай* мінуўшчынай, як быўшыя істінно-русскія, або людзі выбітыя з нармальнай жыцьцёвай каляіны. Ведама, ад гэтых прымазаўшыхся да беларускага руху людзей, якія дагэтуль мала цікавіліся беларускім рухам, а цяпер зрабіліся народнымі трыбунамі і сувэрэнамі, беларускі народ мала меў карысьці. Няздольныя да творчай працы, няздольныя да разумнай палітыкі, стаяўшыя заўсёды толькі ў опозыцыі, яны не патрапілі здабыць для свайго народа нічога рэальнага, а для сябе—шмат хто з іх пасьпеў ўжо за пасольскія дыэты здабыць ў працягу чатырох гадоў „працы" нешта „рэальнае"...

Ня будзем тут казаць, чыя ў гэтым віна, што народ ашукаўся. Годзі аб мінуўшчыне! Жыцьцё няўстрыманай рэчкай рвецца наперад і прымушае думаць аб будучыне.

Набліжаецца канец безслаўнага Сойма, а з ім і дасюляшняга беларускага прадстаўніцтва. Новыя выбары—не за гарамі! Трэба ўжо аб іх падумаць, трэба арганізавацца, трэба ўтварыць свой палітычны орган, які цяпер бараніў-бы правоў да нацыянальнага жыцьця беларускага народа, а ў адпаведны мамэнт узяў у свае рукі падгатоўку да новых выбараў у Сойм.

Вось гэты даўно чаканы орган цяпер паўстае. Трэба, каб зьявіўшыяся на зьезд прадстаўнікі ад народа разумна, разважна кінулі свае галасы, каб ізноў не апынуцца... у разьбітага карыта, выбраўшы, замест чэсных беларускіх прадстаўнікоў, палітычных спэкулянтаў. Вітаючы сабраўшыхся на зьезд, мы жадаем ім таго здаровага сьветлага розуму, пры якім абмылкі немагчымы.

Дык хай жыве новае народнае прадстаўніцтва! Хай жыве беларускі Народ, многапакутны, гаротны, шмат разоў ашуканы, але не страціўшы веры ў чыстасьць сваей справы і змагаўшыйся за яе да апошніх сіл!

ПАЛІТЫЧНЫ АГЛЯД.

22 чэрвеня адчынілася першае паседжаньне Сойма пасьля маёвага пераварота. Гэтай соймавай сэсіі прыдаюць вялізнае значэньне, калі прыняць пад увагу, што галоўнай прычынай маёвага пераварота быў сам Сойм, які паступова дайшоў да гэткага стану, што ня мог утварыць сільнага працаздольнага ўраду і ня мог сябе распусьціць. Ня можа жыць і ня можа ўмерці. Дзеля гэтага пасьля маёвага пераварота ўсе былі пераконаны, што наагул гэтаму Сойму прыйшоў канец. Што проста ён будзе разагнаны, як зусім няздольны да сваей ролі. Але дзеля таго, што маршалак Пілсудскі пасьля адстаўкі кабінэта Вітаса і адмовы ад улады Прэзыдэнта Вайцехоўскага заявіў, што ўваходзіць на легальны шлях, дык хочучы-няхочучы прыйшлося ізноў лічыцца з гэтым Соймам і Сэнатам.

Першым актам легалізацыі маёвага пераварота былі выбары новага Прэзыдэнта Рэспублікі Нацыянальным Зборам, складаўшымся з Сойма і Сэната. Перад самымі выбарамі маршалак Пілсудскі паклікаў да сябе прадстаўнікоў соймавых партыяў і параіў ім як паступаць на будучых выбарах прэзыдэнта. Маршалак у кароткіх, але сільных словах ахарактэрызаваў цяперашні нічога ня варты Сойм і заявіў, што мог-бы яго зусім не склікаць; што аднак не хацеўбы паслугоўвацца пугай (bat), але... калі толькі нацыянальны Збор не выбярэ чалавека, які заслугоўвае на даверые маршалка, дык „бачыць будучыню Сойма ў чорных калёрах, а сябе ў непрыемным палажэньні, дзеля таго што не хацеў-бы кіраваць дзяржавай пры помачы „bata". Проста—ясна пагразіў, што, калі Сойм і Сэнат не зробяць так, як ім раюць, дык прыдзецца ўхапіцца за пугу. Вось да чаго дажылі нашы законадаўчыя палаты. І гэты аргумэнт маршалка Пілсудскага прынёс вельмі добрыя рэзультаты. Сам маршалак Пілсудскі, а пасьля яго адмовы Іг. Масьціцкі быў выбраны прэзыдэнтам большасьцю прыблізна 100 галасоў. Гэткую большасьць рэдка бачыў наш Сойм. Але цяпер настрой соймавых партыяў ізноў рашуча пераменіўся.

Слабасьцяй нашай Констытуцыі зьяўляецца тое, што галава Дзяржавы ня мае права распусьціць законадаўчых палат, як гэта ёсьць амаль што не ўва ўсіх заходніх дзяржавах, і што Сойм карыстаецца надта вялікімі правамі ў той час, як выканаўчыя ўлады надта абмяжованы ў сваіх правох. І ў рэзультаце дайшло да таго, што не абмяжованы ў сваей уладзе, але бязьсільны Сойм нічога ня робіць і яго нельга распусьціць. Тэорытычна Прэзыдэнт мог-бы распусьціць Сойм на падставе прапазыцыі кабінэта, але дзеля гэтага патрэбна згода трох пятых Сэната. А такой большасьці Сэнат у цяперашнім сваім складзе ня можа даць. Праўда дзеля таго, каб утрымацца пры жыцьці, захаваць дэпутатскія дыеты Сэнат не пайшоў-бы на гэту прапазыцыю Прэзыдэнта Рэспублікі і не распусьціў-бы Сойма, дзеля таго што яму прышлося-бы распусьціць і сябе. Сойм можа распусьціць сябе і Сэнат звычайнай большасьцю галасоў. Але ён, як мы ўжо сказалі, няздольны да гэтага акта самагубства. І фактычна Сойм незьменяемы, а права Прэзыдэнта Рэспублікі распускаць Сойм на падставе Констытуцыі зьяўляецца фікцыяй. У гэтым прыйшоў на падмогу новы ўрад, які ўнёс у Сойм праэкт зьмены Констытуцыі.

Урадовыя праэкты законаў вось якія: Прэзыдэнту Рэспублікі даецца права распускаць Сойм і Сэнат, урад мае права выдаваць законы ў часе роспуска законадаўчых палатаў або іхніх канікулаў. Прэзыдэнту Рэспублікі даецца права veto на законы прынятыя Соймам і Сэнатам, ураду даецца права зацьверджаньня бюджэта, калі Сойм не пасьпее прыняць яго ў чатырох-месячную сэсію і г. п.

Гэтыя ўрадовыя праэкты законаў зьяўляюцца галоўнай тэмай спрэчак адчыніўшайся соймавай сэсіі і выклікалі як у прэсе, гэтак і ў соймавых колах цэлую буру. Найбольшы пратэст выклікалі яны з боку сацыялістаў. Пры гэтым трэба адзначыць, што адносіны сацыялістаў рашуча зьмяніліся да новага ўрада Бартэля пасьля таго, як выясьнілася, што яны ня могуць мець выключнага ўплыву на кіраваньне Дзяржавай. Змагаўшыяся разам з войскам маршалка Пілсудскага на вуліцах Варшавы проці правай рэакцыі, сацыялісты перайшлі цяпер у рашучую опозыцыю ў адносінах да яго. Ім асабліва не спадабалася заява маршалка Пілсудскага, што „маёвая рэвалюцыя абыйшлася без рэвалюцыйных рэзультатаў" у той час, як сацыялісты хацелі-бы „углыбіць" рэвалюцыю. Дзеля гэтага сацыялісты, гатовыя падтрымаць урадовую прапазыцыю датычна таго, каб даць прэзыдэнту права распускаць законадаўчыя палаты, катэгарычна выступаюць проці ўсіх іншых зьменаў Констытуцыі, скіраваных да ўзмацаваньня ўлады ўраду.

Дэп. Лібэрман (P. P. S.) заявіў прадстаўніку газэты „Kurjer Lwowski", што „P. P. S." ня можа згадзіцца з заявай Маршалка Пілсудскага, што ён зрабіў рэвалюцыю бяз рэва-

ЗЬЕЗД ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ

адбудзецца ў нядзелю 27 чэрвеня г. г.

ў памешканьні тэатра „Palace“ — вугал Вялікай і Нямецкай вул.

Пачатак паседжаньня а 10 г. раніцы.

люцыйных рэзультатаў... Наадварот, маёвая рэвалюцыя, згодна з лёгікай падзеяў, павінна даць цэлы рад рэзультатаў. Лінія павінна быць даведзена да канца. Ніякіх палітычных паўнамоцтваў урад не атрымае! Будзем галасаваць толькі за бюджэтныя і эканамічныя паўнамоцтвы, дый то кароткасрочныя, да скліканьня новага Сойма.

Цяперашні Сойм ня мае ні маральнага, ні конституцыйнага права рабіць зьмены ў нашым дзяржаўным жыцьці. Паставім усё на карту, каб толькі ўзарваць гэты Сойм і яшчэ цяпер, перад аддачай ураду паўнамоцтваў.

Гэткім чынам сацыялісты, дамагаючыся неадкладнага роспуска Сойма і Сэната і вызначэньня новых выбараў, ня будуць галасаваць за зьмену Конституцыі ў сэнсе пашырэньня ўлады ўрада. Гэткае самае становішча здаецца, займуць і іншыя левыя партыі, апрача „Wyzwolenia“, а таксама й нацыянальныя меншасьці. Што-ж датычыцца правых, дык яны гатовы прыняць урадавыя праэкты, але з умовай, што будзе прыняты і іхні праэкт аб зьмене выбарнага права, які гарантуе ім перамогу на новых выбарах.

Ен кіруецца галоўным чынам процi нацыянальных меншасьцяў і наагул дробных партыяў. Гэткім чынам проці праэкта эндэцыі і „Piasta“ будуць галасаваць усе левыя партыі і нацыянальныя меншасьці. І напэўна ён ня пройдзе дзеля таго, што, каб зрабіць зьмены ў Конституцыі патрэбны дзьве трэціх галасоў Сойма. Няма ведама, як выйдзе з гэтага палажэньня ўрад, які хоча каб Сойм цалкам легалізаваў маёвы пераварот,

Праграма

Зьезду Заходняй Беларусі,

які адбудзецца 27 чэрвеня г. г. у Вільні

1. Выбары Прэзыдыума.
2. Даклады з мейсц.
3. Рэфэраты:
   а) агульна-палітычны,
   б) па зямельнаму пытаньню,
   в) па школьнаму пытаньню,
   г) аб беларускім мастацтве і тэатры і
   д) па рэлігійнаму пытаньню.
4. Падзел на сэкцыі: палітычную, арганізацыйную, зямельную, школьную і рэлігійную.
5. Даклады сэкцыяў.
6. Бягучыя справы.
7. Выбары Беларускай Рады.

Таксама няма ведама, якое можа ўтварыцца палажэньне, калі Сойм выскажа votum недаверыя новаму ўраду, што зусім магчыма, дзеля таго што фактычна цяперашні ўрад не апіраецца ні на водную партыю. Цяпер у апазыцыі апынуліся нават тыя, якія разам з аружжам у руках змагаліся побач маршалка Пілсудскага 12—15 траўня.

N.

✝ УЛАДЗІМІР ОСКІЛКО.

19 чэрвеня ў Гарадку Ровенскага пав. быў агідна забіты вядомы украінскі атаман і галава Украінскай Народнай Партыі Уладзімір Оскілко.

Забойца прабраўся ў памешканьне Оскілкі праз вакно, калі той быў ужо ў ложку, і стрэлам з рэвальвэра забіў сьпячага атамана.

Забойцы пакульшто яшчэ не знайшлі, а можа і зусім ня знойдуць нашыя здольныя сьледчыя ўлады.

Гэта ўжо ня першае забойства выдатных антыбальшавіцкіх дзеячоў у самай глыбіне Польшчы і ўсе гэтыя забойствы аказаліся не выкрытымі, а забойцы ўцяклі ад кары.

Гэтак, два гады назад быў забіты ў лесе гэн. Балаховіч, брат вядомага гэнэрала-партызана. Гэткім-жа агідным падступным спосабам ледзь ня быў забіты вядомы палкоўнік Перамыкін. Ен атрымаў 6 ранаў і забойца кінуў яго ў полі ў сьнягу, пэўны што кідае труп. Толькі прыпадак і шчасьце ўратавалі Перамыкіна.

Трох б. афіцэраў жыўцом схапілі і вывязьлі ў Бальшэвію на страшэнныя мукі і зьдзекі чэкістаў. Усе яны былі *актыўнымі антыбальшавікамі* і прыяцелямі Польшчы, а адзін з іх—Калечыц нават быў кандыдатам на пасла па польска-беларускаму сьпіску № 22.

І ані воднага з гэтых праступленьняў нашыя сьледчыя ўлады, якія гэтак „лоўка“ ловяць палітычных праступнікаў, — ня выкрылі. А сьлед ясна паказываў дарогу на... Маскву, альбо на бальшавіцкае прадстаўніцтва ў Варшаве. Калі-ж прыпомнім нядаўняе забойства Пятлюры і зусім нядаўнюю ахвяру—атамана Оскілку, дык постаць злодзея, які з-за вугла б'е сваіх сьмяротных ворагаў, робіцца зусім яснай.

А калі прыняць пад увагу апошнюю пастанову Комінтэрна аб правядзеньні „індывідуальнага тэррора“, дык ня можа быць і цені сумліва, што і Оскілку забіла ўсё тая-ж чырвоная рука 3-га Інтэрнацыянала.

Для нас гібель Уладзіміра Оскілкі тым больш балючая, што ён ня толькі быў блізкім да нас па сваёй непрымірымасьці да комуністаў і па адкрытай і актыўнай барацьбе з імі, але мы яшчэ страцілі ў ім чэснага і шчырага саюзьніка нашага, які ў сакавіку 1925 годзе падпісаў саюзны дагавор паміж Украінскай Народнай Партыяй і Часовай Беларускай Радай.

Змагаючыся за ўкраінскую нацыянальную незалежніцкую ідэю Ен згінуў як баец ад подлага забойцы.

Мы ня можам паверыць, што гэтае забойства пройдзе дарма! Мы пэўны, што на агідны тэррор комуністаў нашыя браты—украінцы адкажуць гэткім-жа тэррорам. А ў той вялікі мамэнт, калі нарэшце лопне ўлада 3-га інтэрнацыянала, тагды дорага заплацяць сваёй крывёю комуністы за забойства ідэйных украінскіх дзеячоў.

Ад імя Часовай Беларускай Рады, Т-ва „Прасьветы“ і рэдакцыі „Беларускага Слова“ на імя рэдакцыі „Дзвіна“, рэдактарам якой быў забіты У. Оскілко, паслана наступная тэлеграма:

„Час. Белар. Рада, Т-ва „Прасьвета“ і рэдакцыя газэты „Белар. Слова“ пасылае пакрэўнай і саюзнай арганізацыі—Украінскай Народнай Партыі сваё гарачае спачуцьцё з прычыны забойства вялікага патрыёты і народнага ўкраінскага дзеяча сьв. п. Оскілко і выражае сваё абурэньне проці агіднага забойства ў прakананьні, што забойства гэтае не застанецца бескарным.

Апрача гэтага, па ініцыятыве Час. Бел. Рады, 25 чэрвеня ў Рамамаўскай царкве была адслужана па У. Оскілцы паніхіда.

Вяч. Шышкоў.

Парада.

(*Апавяданьне са зборніку выданага ў Маскве*).

(*Глядзі № 18.*)

А ўвечары яго начыста абгаліў Янка — салдат.

Гараська балушчыў на бацьку вочы і рагатаў. Потым пачаў старанна зьмятаць венікам бацькавыя касьмыкі і барадзішчу—паўная кашолка, бы стог. Гараська зьдзівіўся.

Сілант голы, быццам абшчыпаны індык, частаваўся у куту з Янкай самагонкай. На стале ляжала люстэрка. Выпье і пагледзіць:

— Ха-ха-ха! Які вялікі анцірэс у твары! Янка! Таварыш!

Гараська пырскаў са сьмеху. Баба плакала.

* * *

Раніцай у дзень парады, Сілант прачхнуўся рана. Ягонай галаве была сьцюдзена. Ен правёў далоняй па голаму чэрапу, па твары і ў душы яму стала нек тошна.

— Дай мнэ люстэрка, асіплым голасам прамямліў ён бабе, якая паліла печку.

Пагледзіў, вочы кроўю наліліся, сунуў:

— На! і доўга сьцяўшы зубы маўчаў, не хацеў падымацца.

А як ударылі на абедню—устаў.

— Паўдурак чортаў, чаму-ж ня ўстрымала?

Баба смаркалася ў падол і не хацела гаварыць.

— А каб ён, чорт, з пьяных вочаў нос бы мне уздумаў адхваціць, вушы або іншы струмэнт... Такжа-б маўчала? А?

Жонка ні слова, качаргой дровы суе.

Сілант прымерыў шапку—галава схавалася да самага роту.

— Іш што падлец нарабіў, сказаў ён — хоць ты з анучай адзявай. І памерыў шапчонку Гараські.

Малая!

Тады жонка раптам зарагатала і звонка крыкнула:

— Апрані мой павойнік!

— Павойнік?—запытаўся Сілант? А ён які? Чырвоны? А ну, пакажы.

Вылез з-за печкі дзед, паківаў галавой, сказаў:

— Лейцамі цябе, дурака, трэба. Гэткая морда нескладная. Цьфу! Малпа і ёсьць паршывая... Добра той Гараська казаў...

Прыйшоў сельсавет Аксен, шчыра перажагнаўся на абразы, прывітаўся з дзедам, гаспадыняй, зірнуў мімаходам на Сіланта, пытае:

— А што, Сілант Антонаў выйшаў?

Усе зарагаталі. І больш усіх грамыхаў Сілант.

* * *

Вясёла, залівіста цілімбомкалі званы і вялікі звон гулка бухаў. Працэсія кіравалася з царквы да школы.

Чырванела рабіна, жаўцеў зблякаваўшы на бярозі ліст, лёталі хмарамі шпакі, гарлавіў певень, паглядываючы адным вокам на сонца. А званы заліваліся і йшоў густым натоўпам народ. Бацюшка, айцец Сяргей, зіяў рыжай барадой і рызамі.

— Начальства, закрывай! Начальства! камандаваў у школе Сілант. Ці няма нейкіх трапак або ручнікоў?

— Нашто — ручнікі? Мы ёлкамі закрыем.

— Як гэта можна! Закрычаў на хлапцоў Сілант. Тутка сьвятыя абразы вісяць, Божая Маці, Мікола—угоднік, або лёгка ім, сьвяціцелям Хрыстовым бачыць гэтыя вашыя партрэты?

І ўсе партрэты былі завешаны чырвонымі анучамі.

— А ў тым пакоі не закрылі старыка, Карлу свайго?

— Айда, хутчэй! А то бацюшка з крыжам ідзе...

А потым да сына:

— Эй, Гараська, сказаў ласкава—бягі сучы сын хутчэй на званіцу ды на дарогу пазірай. Вочаў не спушчай.

Гараська кінуўся бегчы.

— Стой сучы сын! Як убачыш—пыл узьнімаецца,—тройка ад гораду прэ—лётам сюды ляці. Зразумеў?

З вуліцы ўсё галасьней чуліся жаночыя галасы, бліжэй і бліжэй, хорам „Дастойна ёсьць“ пяюць; вось пад вокнамі затапаталі ногі—ўверх па ўсходах. На Сіланція паўзіраліся, бы на чужога, нат бацюшка дэлікатна сказаў:

— Як маецеся, таварыш камісар... Ай, ды гэтаж быццам Сілант Антыпаў! І каб усьцішыць узьняўшыся сьмех, сьпешна распачаў малебства. Народу паўнюсенька поўна. Ад пыхценьня ды ўздыхаў паветра зрабілася густым і цяжкім.

Сілант нагнуўся да лісьсяга твару Аксена:

— Ты вось што, бягі за ваколіцу, зашэпатаў ён хмурачы брыві. Яны хоць і праваслаўныя каторыя, а бога не пачытаюць. Затрымай, разумееш? Чаго—небудзь налгі ім, абы гусьцей...

Аксен, слухаючы варушыў вухам бы конь, сказаў: — угу—і выйшаў.

Бацюшка пышна служыў эктэнію, за дыякана вывадзіў басам, а свае—ціхім умільным ценарком і кадзіў безупынна. У школе — як на пажару—аж сіне. Сілант маршчыўся: гарадзкія сябры як чэрці баяцца ладану. Многалецьце; „будаўнічым ўсечэснага дому гэтага“ бацюшка гаркануў так, што закашляўся і Сіланту паказалася—быццам з горла папа люнула кроў. Але гэта ня кроў, а Хвядот махнуў чырвонай барадой, ўзмахнуў рукамі і хор мужыкоў бухнуў як з гарматы. І толькі што ўзьдзеў бацюшка на нос свае акуляры, каб на паперцы прачытаць „слова“:

— Едуць, едуць! быццам пугай па галавам хваціў уляцеўшы Гараська.

Тагды ўсе заварушыліся; бацюшка на-сьпех пачаў тыкаць крыжом у зубы, насы і лбы, а напіраўшых старушак дык прост ткаў у загорбак, мармочачы:

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

У ПОЛЬШЧЫ.

— На 25 бягуч. месяца мела сабрацца соймавая констытуцыйная камісія, якая павінна была разглядаць пытаньне аб роспуску Сойма.

— Папа вызначыў віленскім біскупам арцыбіскупа Яблжыкоўскага. Да гэтага часу абавязкі адміністратара віленскай дыэцэзіі спаўняў біскуп-суфраган К. Міхалькевіч.

— У вайсковых колах ходзяць чуткі, што ў выпадку адстаўкі маршалка Пілсудскага з пасады міністра вайсковых справаў, мейсца яго займе гэн. Рыдз-Сьміглы.

— Маршалак Сойму Ратай падаўся ў адстаўку. Ен тлумачыць свой крок тым, што ня будучы маршалкам Сойма яму будзе лягчэй абараніцца ад нападкаў часьці прэсы, у сувязі з майскім пераваротам.

— Варшаўскія вайсковыя ўлады выкрылі вялікую арганізацыю, якая займалася звальненьнем навабранцаў ад вайсковай службы, арыштавана 60 чалавек.

— Эндэцкія паслы Сэйда і Зьвежыньскі заявілі прэмьеру Бартэлю, што ня прымуць вучасьця ў конфэрэнцыі, на якой будзе разглядацца справа зьмены Констытуцыі з прычыны таго, што ў ёй прымаюць вучасьце прадстаўнікі нацыянальных меншасьцяў.

Забываюцца відаць эндэкі, што трэцяя частка жыхароў Польшчы, гэта нацыянальныя меншасьці: а майскі пераварот відаць не дэўся ім у знакі.

З ЗАГРАНІЦЫ.

Англія. Да 19 бяг. мес. Маскоўскія прафэсыянальныя саюзы в ы с л а л і ангельскім бастуючым работнікам 370.000 рублёў. Але відаць адных савецкіх грошаў бракуе, бо забастоўка на гэтых днях мае скончыцца.

Францыя. Фармаваньне кабінэта было ізноў даручана Брыяну. Гэтым разам місія састаўленьня кабінэта скончылася цамысна. Між іншым міністрам фінансаў вызначаны Кайо.

Індыя. У горадзе Дэльфі з прычыны мусульманскага сьвята дайшло да вострых патычак. Пакуль-што падробнасьці невядомы. Ангельскія войскі глядзяць за парадкам.

Партугалія. У Партугаліі толькі што закончылася хатняя вайна. Адзін з найбольш папулярных гэнэралаў Гомэз да-Коста паўстаў проці ўраду. Прычынай было, нібы тое,—што стары ўрад вельмі прыхільна адносіўся да манархістаў, — так што нават зьяўлялася небясьпека манархічнага перавароту. Гэн. Гомэз да-Коста апанаваў палажэньне.

Наагул трэба зазначыць, што пасьля таго, як была аб'яўлена рэспубліка, Партугалія стала на шлях усходня-амэрыканскіх рэспублік, бо перавароты там здараюцца амаль ня кожны год.

Латвія. У Рызе некалькі дзён гасьціў прэзыдэнт Фінляндыі Рэляндэр. Латышы вельмі ўрачыста спаткалі яго, бо хочуць навязаць прыязныя адносіны з Фінляндыяй.

Літва. Сойм літоўскі адмяніў істнуючае ўжо 4 гады ваеннае палажэньне. У сувязі з гэтым спынена цэнзура пісьмаў.

Міністрам замежных справаў Літвы мае быць дасюляшні пасол у Парыжы Клімас.

Новы дакумэнт аб Луцкевічу.

Усе нашыя чытачы памятаюць, як мы ў доказ справядлівасьці нашых адносінаў да правадыра беларускай комуністычнай групы і „надпасла" пралетарскай „Грамады" п. Луцкевіча зьмясьцілі цэлы рад дакумэнтаў, нават з фатаграфіямі, якія выразна сьцьверджалі:

1) яго *агэнтскую* службу ў розных загранічных дэфэнзывах *за плату*;

2) яго службу бальшавікам, ізноў *за грошы;*

3) яго ілжывую, поўную бруду і інтрыгаў наагул „дзейнасьць".

Цяпер мы маем новыя дакумэнты, якія красамоўна падцьверджаюць ня толькі папярэднія абвінавачаньня, але даюць доказы яшчэ двух новых пекных адзнакаў „грамадзкай дзейнасьці" п. Луцкевіча.

А ласьне партыя бел. эсэраў, з якой, як ведама, мы ўва многім разыходзімся, ў сваім бюлетэні N 5 піша ў артыкуле „У абароне праўды" між іншым гэткія рэчы:

„Беларуская Ніва" № 22 35 ад 16 сакавіка г.г. надрукавала брудную і *правакатарскую* заметку *бяз подпісу,* але аўтар яе ёсьць ніхто іншы, як п. А. Луцкевіч (*як заўсёды!*)..."

„У гэты час (1918 год) пан А. Луцкевіч пастараўся нагаварыць дзе—якіх сябраў Рады БНР. пасладь *імпэратару Вільгэльму* ўдзячную дэпэшу за вызваленьне Менска *ад бальшавікоў(!)* Гэтую дэпэшу ўласнаручна рэдагаваў п. А.Луцкевіч, але падпісаць адмовіўся з тае прычыны, што ён *мусіць!* падобную дэпэшу паслаць таксама ад Беларускай Рады ў Вільні"..

„З дня пасланьня гэтай дэпэшы стаўся раскол Белар. Сацыялістычнай Грамады, з якой частка сябраў вышла і арганізавала партыю Б. С.—Раў. Нашая партыя [*гэта гавора гр Мамонька ад Б. С—Р -аў Рэд.*] заняла рэзка апазыцыйнае становішча да справы *вітаньня чужацкай акупацыі*..."

„Тагды „на мяне (*гр. Мамоньку. Рэд.*) быў зроблены *правакацыйны подлы данос (кім!?)* у якімсьці грабежстве (!) і на вуліцы я быў арыштаваны.,. Ні даносчык, ні пацярпеўшы ў суд ня зьявіліся... Суд прызнаў поўную маю невіноўнасьць..."

Далей:

„... Е. Ладноў ужо як францускі *шпік быў запрошаны А. Луцкевічам* на выпаўняючаго абавязкі міністра *абароны(!?!)* ураду БНР. Аб належнасьці Е. Ладнова да францускай разведкі *ня мог* ня ведаць А. Луцкевіч(!). Узяўшы мой ліст, а таксама сабраўшы другія матэрыялы, Е. Ладноў выехаў у Парыж, дзе ўсё гэтае сфатаграфаваўшы пераслаў у францускую разьведку..."

Ці ж ня пекна: дэпэшу прывітальную *імпэратару* Вільгэльму (ад *сацыялістычнай* грамады!), а дакумэнцікі... францускай контрразьведцы!

„Кніга Е. Ладнова „Огнем, і мечом, голодом і болезьнямі" напісана і выдана як мне ведама (г. зн. Мамоньцы, Рэд.), з благаслаўленьня п. А. Луцкевіча. Аб гэтым у адным мейсцы прызнаўся п. Л. Дубейкоўскі. Дык ня дзіва, што аўтар *правакацыйнай* заметкі ў „Белар. Ніве", Антон Луцкевіч, добра ведае хто даў грошы на выданьне гэтай кнігі. А. Луцкевіч так падстроіў, што кніга Ладнова была выдана пад фірмай Бел. Нац. Камітэту ў Варшаве, старшынею якога быў Л. Дубейкоўскі. А пазьней А. Луцкевіч самым *ганебным* спосабам чарніў Л. Дубейкоўскага за тое, што той зьвязаўся з правакатарам Е. Ладновым!.."

„Д-ра Гразенгофа я знаў са слоў п. А. Луцкевіча і п. Крэчэўскага, як уплывовага чалавека сярод тагочаснага дэмакратычнага нямецкага грамадзянства і ўраду. Калі ж п. А. Луцкевіч, а з ім і Е. Ладноў, ведалі яго як *манархіста,* то як назваць тагды іх паступах, як не самай нягоднай *правакацыяй*?.:

„А. Луцкевіч *праз увесь час старэцца чарніць і ганьбіць усіх беларускіх працаўнікоў, хто мае адвагу не вызнаваць яго над сабой зьверхнасьці* (!) Але хто такі сам пан А. Луцкевіч? Ці ня ён гэта паслаў *прывітальную тэлеграму гэн. Дэнікіну* ў 1919 г., калі той падыходзіў да Арла і жадаў яму пасьпеху ў змаганьні з бальшавікамі?.."

„У бытнасьць А. Луцкевіча у Парыжы, калі ён быў прэм'ерам міністраў БНР. у 1919 г., то „*апрача пэнсіі і значных сумаў* на прадстаўніцтва, ён узяў з дзяржаўных грошаў 600,000 марак (гэта ўжо не 75 марачак, як за выдавецтва „Гомана"), быццам на пакупку вайсковых астаткаў у Францыі і, разумеецца, нічога не купіў а *грошы сабе астаўіў, (г.зн. украў!) ня даўшы ніякага разрахунку* (!).. Такі паступак сярод чэсных людзей мае брыдкую назву (к р а д з е ж ! Рэд.) і за яго раней ці пазьней п. А. Луцкевічу прыдзецца даць адказ перад беларускім народам." (Напэўна ўцячэ! Рэд.)

Артыкул гэты падпісаны Язэпам Мамонькай.

Гр. Мамонька знаходзіцца ў Вільні. Бюлетэнь выйшаў *у траўні!* Не чытаць яго А. Луцкевіч ня мог, бо ён разсылаецца па ўсім рэдакцыям.

І мы чакалі, што Луцкевіч зарэагуе хаця-бы на абвінавачаньне яго гр. Мамонькай *у крадзежы* беларускіх дзяржаўных грошы... Ен і зарэагаваў у сваёй рэптыліі „Беларускай Справе", але... ...як заўсёды!.. ня зьбіўшы ані воднага з фактаў, падданых гр. Мамонькай, ён проста выліў на гр. Мамоньку бочку гразі і (ведама-ж!) зьвязаў яго... з польскай дэфэнзывай!..

Гэткім чынам „духовы" і фактычны кіраўнік беларускай комуністычнай акцыі ў Заходняй Беларусі п. А. Луцкевіч аказаўся ня толькі *агэнтам-прафэсыяналам*; ня толькі *палітычным хамелеонам*, меняючым свае калёры ад „вітаньня" Вільгэльма да „вітаньня" Дэнікіна, а потым Леніна і Зіноўева; ня толькі сыстэматычным *правакатарам*, але аказаўся яшчэ і *звычайным злодзеям, украўшым першыя дзяржаўныя беларускія грошы!*

Гэты артыкул мы зварачваем не да чэснага і этычна чыстаплотнага беларускага грамадзянства, якое даўно ўжо дала сваю ацэнку маральнай вартасьці А. Луцкевіча. Мы зварачваем яго да зялёнай моладзі, якая не ведае што робіць, падымаючыся на абарону гэтай ганьбы і каросты беларускага грамадзянства! Зварачваем

— Бог благаславіць!

Сілант крыкнуў!

— Гэй, слухай, братцы! Па лірыгіі — амэнт, скончылася! Цяперака — па сьвецкаму. Усе за мной! І старухі—разам. І старыкі. Бацюшка, айцец Сяргей, не адмоўце і вы быць прысутным.

— Куды мір, туды і я, — ухмыльнуўся бацюшка сьпешна скідваючы аблачэньне і рыжая яго барада вынырнула з пад рызы.

Калі ўсе паваліліі вон, Сілант пракрычэў ў вушы двум глухаватым старушкам:

— А вы тутка аставайцеся, тутка! Вокны — адчыніце ды хвартухамі махайце крапчэй, хвартухамі! Каб значыцца ладан асьвяшчоный... і заграмыхаў з ганку, як каменьня з гары.

* * *

Будзьце ласкавы, госьць дарагі, таварыш, і Сіланту раптам паказалася, што на яго абголенай галаве заварушыліся валасы. „Вось, чэрці, — не адкрылі". Ен кінуўся ірваць з партрэтаў анучы і з трывогай азіраўся на абраз, які вісеў у куту.

Зьдзіўлены госьць узьняў брыві і нешта прасычэў.

— А бач-жа справа якая, — Сілант рвануў анучу з партрэту Луначарскага. Мы ў тым сэнсе, хе-хе, што можа нашай уладзе пашкодзіць бачыць. Тут, грэшным дзелам, сьвятыя абразы з царквы... Ен падхіхікваў, віляў голасам, потым адразу нек зрабіўся строгі і крыкнуў камусьці ківаючы на абраз:

— Закрый!

Побач пастаўленых каля партрэтаў сьцягаў адчыніўся мітынг. Прад пачаткам была гэткая гутарка:

— Перш-на-перш, як палагаецца трэ' выпіць, потым ужо мітынгаваць, сказаў Сілант.

— Гарбаты вып'ем пасьля, кажа нарабраз.

— Выбачайце, у нас самагон,—сказаў Сілант.

У суседнім пакоі грымела пасуда. Нарабраз пачаў мову:

— У той час, як вокал з прычыны адсутнасьці сродкаў школы зачыняюцца і народныя вучыцелі босыя і галодныя ідуць жэбраваць, сьветлы пачатак вёскі Дзятлава гарыць, бы касьцёр у цемры.

Ен гаварыў дабітна і горача аб тым, што такое навука, грамата, прыхільнасьць да новых формаў жыцьця.

Канешна савецкая ўлада прыме пад увагу дзеяльнасьць мясцовых сялян.

Сілант здаволена гаркнуў і падперся ў бакі. Ен сідзеў за сталом і з відам пераможцы, бы той певень на курчаняты — паглядваў на мужыкоў. Мужыкі ўважна слухалі, але як пачуўся пах самагону і смажанага мяса—ўсім сьлюнкі пацяклі—тут ужо не да мітынгу стала.

— Хай жыве савецкая ўлада, мясцовыя грамадзяне-сяляне і першы спасярод іх—энэргічны таварыш Сілант Кузькін! закончыў прамоўца.

Сілант гаркнуў „гурра!" і даў знак рукой; але яго ніхто не падтрымаў: сяляне туліліся ля сьценак, нюхалі пах, быццам тыя мысьліўскія сабакі, ды крадучысь, бачком шмыгалі ў суседні пакой. Сілант соладка плюнуў і зашапатаў Аксену:

— Ідзі туды, дагледзь. А то выжруць усё.

У гэты мамэнт нехта крыкнуў;

— Таварышы!..

Сілант падняў голаву. Прад ім чорны, даўгавусы Фядзюкоў, раменскі селянін, і як ён гад сюды уцёрся? — стаіць як дуб паміж сідзячых, кажа:

— Таварышы!.. Я, таварышы, магу надта энэргічна аб'ясьніць, як тутка, таварышы, ёсьць прысутны таварыш з гораду—дык я аканчальна зьбіваюся з панталыку. Тутка казалі вам і ўсхвалялі дыркаўцаў, як культуру, а ў ліку тым—Сіланта Кузькіна, то я энэргічна пратэстую. Гэта ўся іх выдумка, таварышы, са школай адно ашуканства. Чый гэта, таварышы, дом? Кулака, белагвардзейца, каторы зьбёг. Значыцца ім таварышы, нічога не каштуе. А, паміж іншым, з гэтага выцякае: вось, моў, таварышы — ўправіцелі, мы ахвяроўваем школу, вы-ж прызнайце за намі папоўскую зямлю. Гэта вядзецца таварышы, гэнэральная тайная дыплёматыя, дзеля таго, што за папоўскую зямлю паміж нашымі вёскамі вядзецца сапраўдная вайна ў пэрыядзе ўсяго мінулага лета. Дзень працуем — а ў начы — вайна; на'т, таварышы, з іхняга боку кулямёт быў. Вось яны якія чэрці, энэргічныя лесавікі. Яны белагвардзейцы і паміж іх—контр—рэвалюцыянэр Сілант Кузькін. Ня гледзячы, што ён абгаліўся. Я, таварышы скончыў.

Нехта выпаліў з куту:

— За голянага двух неголяных даюць, дый то...

— Прашу з месцаў не пярэчыць! са злосьцяй кінуў нарабраз.

Тады, як званіца ўзьняўся Сілант. Ен плюнуў у далонь і бухнуў кулаком у стол. Потым— хацеў схапіцца за бараду, ды яе не знайшлося. Яшчэ раз смальнуў кулачышчам аб стол і крыкнуў;

— Сволач вусатая!... Абармот!... Ніхто не галіўся ..

— Прашу бяз прытыкаў... Не выражацца! Абарваў нарабраз.

Сілант цяжка і гучна засапеў, учапіўся за дошку стала і хістануўся ўзад—уперад разам са сталом. Рукі яго напружыліся, плечы абкругліліся, быццам ён думаў не галавой а мышцамі, лоб скорчыўся ў тысячу змаршчак, а чэрап пакрыўся потам:

—Таварышы — ўрэшце здабыў ён з грудзёў гук. Не дарма я пападжаў вельмісіяцельнага таварыша з гораду! моў, сьпярша трэ' выпіць на малюсенькай, дзеля таго, што ў цьвярозым стане я гутаркі не прызнаю. Таварышы, я, як ёсьць хлапатун на карысьць сваёй вёскі, значыцца Дыркіна, дык магу выдаць ачыстат. Ен, гэты самы вусач, Мішка Хведзюкаў, у бабкі Агаты украў курыцу, Сьцёпцы Пятухову руку у пьяным абліччы зьвіхнуў, а ў дзяка раму вакна сьцягнуў. А дзеля чаго ён, пасьля гэтага — сябра валіспал кому? Ды яму у парадку дня, трэба даць у морду, а не, дык сволач....

Зьбеларушчыў Б. Д.

(*Працяг будзе*).

Мэморыял Часовай Беларускай Рады да пана Прэмьера Рады Міністраў.

Лічучы, што толькі шляхам эволюцыі, культурнага і нацыянальнага ўсьведамленьня шырокіх народных масаў можна зьдзейсьніць Нацыянальны Незалежніцкі Ідэал, Часовая Беларуская Рада, выстаўляючы прынцып рэальнай праграмы — тэрыторыяльную аўтаномію зямель Заходняй Беларусі, ў сёньняшні мамэнт высоўвае рад конкрэтных пастулятаў, якія безумоўна павінны быць праведзены ў жыцьцё і якія Рада падрабязна абгаварыла ў мэморыяле да Прэмьера Бартэля ад 9 чэрвеня г. г.

Ніжэй мы друкуем зьмест гэтага мэморыяла:

„Майскія падзеі і перамена палітычнай сутыацы знайшлі шырокі водгук у масах беларускага народа. Прабудзіліся надзеі, што нарэшце ў жыцьці нас наступіць перамена і што будуць усунуты з нашага жыцьця тыя баячкі, якія не давалі магчымасьці ня толькі для нармальнага развіцьця, але нават для самога істнаваньня. Справа зямельная, беларускага школьніцтва, вучасьця ў самаўрадах, праца для інтэлігэнцыі ў школах і адміністрацыі, чалавечае трактаваньне з боку паліцыі і адміністрацыі, спыненьне шыканаў і перасьледаваньне зазлудны бальшавізм—вось найбольш балючыя справы беларускага жыцьця, ад урэгуляваньня якіх залежыць утварэньне нармальных варункаў жыцьця на нашых землях.

Адначасна можна заўважыць констэрнацыю і поўную дэзорыэнтацыю сярод комунізуючых элемэнтаў. Яны зусім страцяць грунт пад нагамі, калі польская дэмакратыя зьменіць дасюлешнюю крэсовую палітыку ў напрамку заспакаеньня мінімальных, але радыкальных для насяленьня вышэйпаданых патрэбаў і тады дэмагагічныя лёзунгі ўжо не пацягнуць за сабой масаў. Практычны селянін пойдзе за тым, хто яму ўжо нешта дае, але не за абяцанкамі, хаця-бы і найбольш шчодрымі.

Дзеля гэтага трэба выкарыстаць сучасны настрой і якнайхутчэй правясьці рэформу жыцьця і адносінаў на нашых землях. Патрэбна гэта і для спаралізаваньня далейшай дэструкцыйнай работы з боку правай рэакцыі. Констэрнацыя, якая яе абхапіла ў першыя дні пасьля перавароту, уступае месца напружанай консалідацыі сілаў і ўзмацняваньню пазыцыяў. А калі ўзяць пад увагу, што яшчэ да гэтага часу амаль не ўся адміністрацыя цаляком апанована правіцай і дзеля гэтага ўвесь урадовы апарат фактычна знаходзіцца ў яе руках,—дык трэба прызнаць, што далейшае адцягіваньне правядзеньня рэформы крэсовай палітыкі—безумоўна ўсіліць рэакцыю, а за гэтым ідзе — павялічэньне нездаваленьня. У першую чаргу трэба разьбіць моцныя рады рэакцыі ў адміністрацыі і аслабіць яе праз правядзеньне шырокага мейсцовага самаўраду, абапёртага на шчыра дэмакратычных падставах і пры супрацоўніцтве ў ім мейсцовага элемэнту. Мы лічым, што выбары да самаўрадаў павінны адбыцца бязумоўна не пазьней лістапада г. г. А да таго часу трэба ўсунуць усе перашкоды для паразуменьня паміж дэмакратычнымі польскімі і беларускімі групамі і даць магчымасьць шырокай работы Час. Беларускай Радзе, як адзінай лёяльнай і дэмакратычнай, без комуністычнага адценку, беларускай арганізацыі. Гэта зьяўляецца патрэбным дзеля таго, што дасюляшняя крэсавая палітыка польскай рэакцыі, значна падняўшы сьвядомасьць беларускага народу,—выклікала недаверра ня толькі да правых польскіх партыяў, але нават і да ўмяркаваных дэмакратычных групаў.

Другой гэтак сама палючай справей зьяўляецца незабаўная рэалізацыя зямельнай рэформы. Пры гэтым ня можа быць нават і гутаркі аб калёнізацыі. Вайсковая калёнізацыя, з якой толькі часьцічна, і то як з навязаным фактам, лічыцца народ, — страшэнна паглыбляе нацыянальны антаганізм. Далейшая крыўда мейсцовага насяленьня праз перадачу чужынцам зямлі, на якой адвечна працавалі дзяды і прадзяды беларускага селяніна — можа выклікаць проста неаблічаныя пасьледствы і вусім зьніштожыць нават самую магчымасьць згоднага сужыцьця і супрацоўніцтва народаў польскага і беларускага. Дзеля гэтага пры правядзеньні зямельнай рэформы павінны быць па магчымасьці шырака ўзяты пад ўвагу інтарэсы мейсцовага насяленьня, без ніякіх прывілегіяў для элемэнту польскага і бязумоўна без калёнізатарскіх экспэрымэнтаў.

З мэтай-жа прысьпяшэньня зямельнай рэформы, трэба даць шырокія магчымасьці як матэрыяльныя, гэтак і праўна-маральныя коопэратыўным парцэляцыйным інстытуцыям і адчыніць для іх крэдыты ў банках.

Трэцяй балючай справай нашага жыцьця, якая таксама павінна быць як найхутчэй урэгулявана, зьяўляецца справа беларускага нацыянальнага школьніцтва. У гэтай справе ня можа быць палавінчасьці альбо хістаньня. Утраквізм — ёсьць толькі шкоднай спробай палёнізацыі. Шкоднай дзеля таго, што прымушае вучыцца не на роднай мове. А ўселякі прымус толькі забівае добрыя жаданьні і выклікае роспач і фэрмэнт. Дзеля гэтага павінны быць адчынены чыста-беларускія школы там, дзе гэтага захоча насяленьне. Пры гэтым нельга пытацца аб гэтым хаценьні мэтадамі стасаванымі да гэтага часу; сыстэма застрашаньня і вымаганьня пад пагрозамі подпісаў за школу польскую — ня можа правадзіцца пры істнаваньні дэмакратычнага лада. Да гэтага часу, ня гледзячы на ўсе перашкоды і фальсыфікацыю жаданьняў насяленьня — падана дэклярацыяў амаль на 500 школаў. У першую чаргу павінны быць адчынены гэтыя школы. Для падгатоўкі вучыцельскага пэрсанала—неабходна пашырыць істнуючыя ў Вільні настаўніцкія курсы, ня менш як на 400 чалавек; абітурыентам цяперашніх курсаў у Кракаве і Вільні выдаць кваліфікацыйныя пасьведчаньні і яшчэ цяпер даць ім пасады. Гэтак сама трэба даць працу і ўсім тым беларускім настаўнікам, якія раней скончылі кракаўскія ці іншыя курсы. Неабходным зьяўляецца адчыненьне новых беларускіх гімназіяў у Горадні, Пінску і інш. гарадох. Для істнуючых-жа гімназіяў павінны быць даны дзяржаўныя субсыдыі. Гэтак сама неабходным зьяўляецца дапушчэньне матурыстаў беларускіх гімназіяў у вышэйшыя школы, каб не прымушаць іх шукаць навукі заграніцай альбо ў Саўдэпіі. У Віленскім Унівэрсытэце павінен быць адчынены аддзел беларусазнаўства, а таксама беларускі аддзел гуманістычны.

Адначасна з гэтым павінна разьвіцца культурна-прасьветная акцыя Т-ва „Прасьветы".

Гэтаксама вялікае значэньне будзе мець і арганізаваньне ў Вільні культурна-грамадзкай пляцоўкі г. зв. „Беларускай Хаткі", якая мае на мэце арганізацыю сталага беларускага тэатру, хору, аркестра, бібліятэкі-чытальні, лекцыяў і г. д. Брак гэткай інстытуцыі ў Вільні вельмі адчуваецца беларускім грамадзянствам. Неабходным зьяўляецца адчыненьне беларускага банка.

Нарэшце павінна быць урэгулявана праваслаўнае царкоўнае жыцьцё. Перасьледаваньне духавенства, зачыненьне цэркваў альбо перарабка іх на касьцёлы, розьніца ў трактаваньні духавенства каталіцкага і праваслаўнага, усё гэта зьяўляецца ганьбай для дэмакратычнага ладу і нарэшце павінна быць праведзяна раўнапраўнасьць і праўдзіва шырокая толеранцыя.

Прымаючы ўсё гэта пад увагу, Рада лічыць неабходным:

1. Вызначэньне выбараў у новыя законадаўчыя палаты на лістапад г. г.

2) Аздараўленьне адміністрацыі, для якой мэты трэба прыцягнуць да працы ў адміністрацыйных установах мейсцовыя дэмакратычныя элемэнты не выключаючы інтэлігэнцыі беларускай;

3) Незабаўная рэалізацыя зямельнай рэформы на вышэй паданых падставах;

4) Адчыненьне беларускіх школаў у пачатку гэтага школьнага году;

5) Адчыненьне настаўніцкіх курсаў для беларускіх настаўнікаў на 400 чалавек;

6) Наданьне абітурыентам істнуючых ў Вільні і Кракаве настаўніцкіх курсаў правоў да працы (кваліфікацыяў) і загварантаваньне ім пасады і пэнсіі да часу фактычнага атрыманьня пасады:

7) Выданьне дазволаў—канцэсіяў на адчыненьне новых беларускіх гімназіяў пад кіраўніцтам т-ва „Прасветы"

8) Вызначэньне субсыдыяў для істнуючых гімназіяў;

9) Выданьне распараджэньня а прыняцьці матурыстаў белар. гімназія у вышэйшыя школы, галоўным чына у Вільні;

10) Адчыненьне ў Віленскім Унівэрсытэце аддзелу беларусазнаўства, а таксама гуманістычнага беларускага аддзелу;

11) Даць магчымасьць Т-ву „Прасьвета" шырока разьвіць сваю культурна-прасьветную работу;

12) Даць дазвол на адчыненьне ў Вільні новай беларускай культурнай цляцоўкі — „Беларускай Хаткі";

13) Выданьне канцэсіі на адчыненьне Беларускага Банка і выдачу крэдытаў для гэтага Банка;

14) Урэгуляваньне царкоўнага праваслаўнага пытаньня.

гэты артыкул і да тых „грамадаўцаў", як праф. Тарашкевіч і інш., якіх мы, ня гледзячы на глыбокія ідэёвыя разыходжаньня, лічым чэснымі грамадзянамі. Бо ж „надпасольства" над „Грамадой"—правакатара, прафэсыянала-шпіка і нарэшце звычайнага злодзея ня можа не кідаць цені на добрае імя іншых сябраў „Грамады".

Тутэйшая хроніка.

Аудыенцыя Старшыні Рады ў Міністра Асьветы. У часе апошняга свайго пабыту ў Варшаве, Старшыня Час. Беларускай Рады п. А. Паўлюкевіч меў аўдыенцыю ў п. Міністра Асьветы Мікулоўскага-Паморскага, якому ад імя Рады і Т-ва „Прасьвета" злажыў мэморыял. Падробнасьці дамаганьняў Рады паданы ў надрукованым вышэй мэморыяле да п. Прэмьера Рады Міністраў.

Канец заняткаў на настаўніцкіх курсах. Заняткі на Віленскіх курсах для беларускіх настаўнікаў закончыліся. Экзамены здалі 33 настаўніка, ў тым ліку ўсе кандыдаты Рады. Па заходу Рады ўсе настаўнікі скончыўшыя гэтыя курсы зараз-жа атрымаюць пасады. Школьныя ўлады маюць замер назначыць іх у школы польска-беларускія, але Рада робіць захады, каб ім былі даны школы чыста беларускія.

Выбары рэктара. 22-го чэрвеня ў Віленскім Унівэрсытэце на агульным сходзе прафэсароў адбыліся выбары рэктара ўнівэрсытэта на 1926-1927 школьны год. Рэктарам ізноў выбраны праф. М. Зьдзехоўскі.

Спыненьне эміграцыі ў Аргэнтыну. Па загаду Міністэрства Працы спынена выдаваньне сельска-гаспадарчым работнікам загранічных пашпартоў на выезд ў Аргэнтыну.

Мяса патанела. З прычыны зьмяншэньня цэнаў на скаціну, значна патанела мяса ў дэталічнай прадажы.

Роспуск магістрата. У Варшаву выехаў Старшыня віленскага камітэта партыі P. P. S. дэп. Плаўскі, які будзе дамагацца ад Ураду незабаўнага роспуска Віленскай гарадзкой Рады і магістрата.

Безрабоцьце. На 24 чэрвеня ў Вільні было зарэестрована 5235 безработных, гэта значыць што за апошні тыдзень лічба безработных павялічылася на 18 чалавек.

Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк А. Дворжэца Завальная 32. Выдавец Ч. Бел. Рада